

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на научната степен “Доктор на науките” по научната специалност “Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура)” в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт – плуване/синхронно плуване)

Автор на дисертационния труд: доц. Бистра Георгиева Димитрова, доктор, катедра „Водни спортове” при НСА „Васил Левски“, София

Тема на дисертационния труд: “СИНХРОННО ПЛУВАНЕ – ИНОВАЦИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ ПРОЦЕС”

Рецензент: доц. Боянка Илиева Пенева-Тонева, доктор & ДН
Катедра “Теория на физическото възпитание” - НСА «Васил Левски»

Представеният за рецензиране дисертационен труд е предназначен за обсъждане от научно жури, определено със заповед № 1829/23. 10. 2017 г. на Ректора на НСА „Васил Левски“ и съобразно чл. 4 на ЗРАСР и решение на ФКТТСА от 17.10.2017 г. – протокол № 10

1. Биографична справка и професионален път на кандидата

Кандидатът за научната степен Бистра Георгиева Димитрова е родена на 19 април 1959 г. в гр. София. През 1977 г. завършва със златен медал 9-та френска езикова гимназия в София, а през 1981 г. ВИФ „Георги Димитров“. От 1984 г. е преподавател по плуване и синхронно плуване към катедра „Водни спортове“ – съответно главен асистент от 1990 г. и доцент от 2006 г. В настоящия момент е на основен трудов договор към НСА „Васил Левски“.

Докторска дисертация – ОНС Доктор в ПН 7.6. Спорт, защитава през 1994 г. Бистра Димитрова развива активна обществена дейност не само в

областта на спорта, поради което в биографията ѝ могат да се отбележат следните факти:

- **Експертни позиции** - посланик на ООН по „Спорт и социално развитие“, експерт-оценител на ГД „Наука“ в Брюксел – направление „Здравна превенция и социални иновации“, супервайзър на „International Water Bridge“ – световна кампания на ООН, свързана с Деня на водата.
- **Международни позиции** – член на техническия комитет по синхронно плуване към Европейската лига по плуване, съдия категория „А“ към FINA, съдия категория „А“ към LEN, лектор на FINA на английски и френски език, 10 години държавен треньор на националния отбор на България по синхронно плуване, кондиционен треньор по тенис, научен анализатор на технически стратегии в тенис играта и много други и съответно отличия, които е получавала: диплом със златен печат на Международния олимпийски комитет за особен принос в развитието на олимпийския спорт, бронзов медал трета степен за принос в развитието на спорта в Столична община и много други.
- **Управленски позиции** – външен експерт към Министерството на образованието и науката, член на борда на националния комитет „Жени и наука“ към МОН, съветник по евроинтеграция в Министерството на младежта и спорта, съветник по образование и наука към Министерството на младежта и спорта в кралство Мароко, председател на “Global Water Health” – клъстерна платформа.

Бистра Димитрова ползва литературно френски, английски, руски език, а говоримо – испански, италиански, арабски и гръцки език. Тя е автор на 137

научни статии. Участвала е с доклади в 47 научни конгреса, конференции или симпозиуми. Координатор е в 3 научноизследователски, 3 международни и 7 европейски проекта.

Бистра Димитрова е автор и ръководител на всички програми по синхронно плуване, акредитирани в НСА „Васил Левски“. Като титулярен лектор е самостоятелен автор на всички учебници, ръководства и други учебни помагала в специалността „Синхронно плуване“ – за трите образователни степени.

Научните интереси на доц. Бистра Димитрова, доктор, са пряко свързани с конкретната ѝ практическа работа и надграждането на компетентностите в спорта синхронно плуване. Като нейн любим спорт тя търси неговото популяризиране и присъствие сред младите хора още от най-ранна възраст. Взискателна към себе си, тя успява да доведе до перфекционизъм всички свои начинания в професионален план. Така стига до написването и на представения за рецензия голям докторат, тясно свързан с образователната ни система. С последните държавни образователни стандарти спортовете синхронно плуване и водна топка са включени като учебни дисциплини във вариант „Б“ от ядро „Водни спортове“ на предмета физическо възпитание и спорт.

За изготвяне на рецензията на разположение имах:

1. Докторат, подвързан с твърди корици – в обем от $274 + 5 = 279$ стр.
2. Автореферат – 66 стр.
3. Три книги, имащи отношение към дисертационния труд – „Триезичен специализиран речник по синхронно плуване за WEB-базирана платформа“(2016), „Циклични движения SMART модели на техника квадрантна оценка“(2017), „Специфика на тренировъчното натоварване

в синхронното плуване“ (2017) – и трите книги са отпечатани от издателство „Авангард Прима“ – София.

4. Диск с приложения

2. Актуалност на дисертационния труд

Представеният докторат е оригинален труд на доц. Бистра Димитрова и е плод на нейни първоначално наблюдения, а по-късно и целенасочени изследвания в синхронното плуване още от 1981 г. Синхронното плуване е спорт, който днес при създадени условия може да намери място в образователната система и уроците по физическо възпитание. Крайното оформление на труда е своевременен отговор на изискването на Министерството на образованието за иновации в управлението на педагогическия процес. При доц. Бистра Димитрова количествените натрупвания през годините и растящите ѝ компетентности в професионалната област с течение на времето, по естествен път са довели до логично оформени и изпробвани в практиката изводи с последвали ги препоръки, които тя популяризира и доизяснява детайлно в своя докторат. Така тези изводи и препоръки могат да се ползват не само в изследвания от нея спорт, но да се пренесат и в други спортове, а защо не и в други учебни сфери/предмети.

3. Структура и библиографска справка

Представеният научен труд е разработен в обем от 279 стр. Онагледяването на доктората е богато, а нюансиране в различни насоки кара авторката да ползва 27 таблици, 12 фигури, 14 диаграми, 21 схеми, 17 графични полигона и 10 графики, което е в полза на научния труд. Богата е и библиографската справка – 535 литературни източника, от които 165 са на

кирилица (български и руски език), 359 са на латиница – предимно на френски и английски език, които авторката владее достатъчно добре, за да ползва текстовете в оригинал, и 11 уебсайта.

Съдържанието отговаря на структурните изисквания за написване на научен труд. То е структурирано в четири глави, а именно:

Глава първа – теоретико-методологични аспекти на проблема

Глава втора – Обща и специализирана методология – с лимитиране на проблема и извеждане на работна хипотеза, включително целта, задачите, организацията и методологията на изследване

Глава трета – теоретични, научно-приложни и методични аспекти на системата синхронно плуване

Глава четвърта – дефиниране на приносите, изводи и препоръки

Дисертационният труд е написан на добър научен стил, смислово издържан е, следва се логиката на проблемите в дълбочина.

В процеса на професионалното си израстване доц. Бистра Димитрова установява, че контролът и оценката на ефективността на плувната техника при водна топка и синхронно плуване се нуждаят от собствени методики, поради съществуването освен на хоризонтално и на вертикално положение на тялото. Тя също стига до извода, че водещ „фактор в оптимизирането на контрола трябва да е диагностиката чрез индивидуална оценка за ефективността на плувната техника“ и в тази насока насочва своите научни интереси.

Целта на дисертационния труд е поставена правилно. Изведените задачи са подчинени на тази цел и са общо 4 на брой с по 3 подзадачи към всяка една от тях. Това предопределя дълбоко детайлизиране при тълкуване на резултатите от изследванията. Субект на изследването са 529 български и чуждестранни (предимно от Мароко, но също от Франция, Гърция, Сърбия,

САЩ, Великобритания и Испания – $n = 100$) синхронистки, студенти, ученици и съдии ($n=67$). Точното им разпределение по групи може да се види на стр. 88.

Изследването минава през 4 етапа – началото е през м. януари 1993 г., а краят през м. април 2017 г., т.е. почти четвърт век проблематиката е занимавала автора в търсене на най-доброто за педагогическия процес. Желанието за още по-голяма достоверност на изследването води доц. Бистра Димитрова до провокиране на консултации с нашите най-видни професионалисти – предимно физиолози и лекари – от края на миналия век, повечето от тях вече напуснали този свят (стр. 89).

Следващата крачка на доц. Бистра Димитрова е научно установяване на качествата на предлагания инструментариум, а целта – извличане на точна и пълна информация от изследванията (стр. 92).

Методите на изследването (стр.92 - 93) са групирани в 7 подгрупи, като тук най-силно впечатление правят методите за прогнозиране на категорията на техническото майсторство с внедряване в практиката на образованието на 16-бална система чрез отчитане на ефективността на подквадрантите. Това позволява индивидуализация при оценяването, което от своя страна трябва да оформи колективната оценка.

Приложените методи със социална значимост (Social impact – стр.93) водят до хармонизиране на теоретичния конструкт с европейските приоритети, до въвеждане на образователни нива в учебните програми по синхронно плуване и до адаптиране на българския методологичен опит за нуждите на чужди образователни системи. В резултат на обективна крайна оценка се стига до създаване на нормативна, критериална и интервална таблица за оценка (в приложенията), както и на таблица за оценка на формираните отношения. Всички те са иновации в педагогическата практика.

Освен в спортната практика доц. Бистра Димитрова през житейския си път събира опит и в образователната система – преподавателска и научна дейност. В продължение на 33 години (стр.116) тя разработва учебни модули за висшето образование, участва в експертни екипи на български и чужди образователни институции. Това неизменно е свързано с постоянното проследяване и вземане на отношение към иновациите в образователния процес – при това на световно ниво. Доц. Бистра Димитрова показва завидна ерудираност в използването на различни видове интерактивни методи, проследява промените в държавните образователни изисквания/стандарти и своевременно чрез публикации(научни статии), а сега с представения докторат запълва празноти в знанието за управлението на педагогическия процес.

От стр. 188 до стр. 194 – глава III.2.3. - подробно са описани като съдържание, особености и изисквания за правилно приложение интерактивните методи мозъчна атака/брейнсторминг, тематичен панел, работа в ателие, работа в паркур, супервизия. Част от тях идват от френската образователна система и могат да стигнат до нашето научно пространство само чрез транслация от човек, който знае френски език и дълбоко е заинтересуван от проблематиката, което в случая прави доц. Бистра Димитрова. В нашето научно и образователно пространство все още властват методи и актуална информация дошла от превод на английски език.

Доброто предварително проучване на теоретични източници и събиране на информация от чужди и собствени практики, консултациите с колеги и компетентни в сферата хора, довеждат до залагането на експеримент, който да обслужи научното търсене на докторанта. Последва експерименталната работа с три поредни предварителни и основни експеримента (стр. 242 – 245 + приложение 1) и извеждането на изводи въз

основа на използването на системата за квадранти и подквадранти при контрола и оценяването на техниката на плуване.

С тази поредна крачка доц. Бистра Димитрова дава своя принос по отношение на ефективното управление на педагогическия процес, разработването на нормативни инструменти за прогнозиране на категорията на техническо изпълнение и избягването на всякакъв субективизъм в оценяването. В процеса на работа показателите за определяне на ефективността на специализираната техника са подложени на статистическа обработка, изведени са стойности за гаранционна вероятност и за достоверност на база Т-критерия на Стюdent.

Всяка научна разработка трябва да има своите **приноси**. Какви са те в доктората на доц. Бистра Димитрова :

- Чрез внедряването на съвременни интерактивни форми на преподаване и контрол на специализираните знания се допринася за европейския облик на образователния продукт на НСА „Васил Левски“.
- Обогалява и прецизира понятийния апарат в теорията на синхронното плуване.
- Доказва наличието на „българска школа по синхронно плуване“ и нейното влияние при разпространението на този спорт в други държави.
- За първи път у нас се предлага програма и учебно съдържание на уроците по синхронно плуване за 7 и 8 клас.
- За първи път дефинира и адаптира за нуждите на предмета „Физическо възпитание и спорт“ съдържанието на общоприетите интерактивни методи.

- За първи път в Европа за обучението по синхронно плуване са разработени нормативни инструменти за прогноза на категорията на композицията чрез обективни колективни оценки.
- Разработени са нормативни инструменти за подбор на изпълнителките в композициите по дисциплини.
- По комбинираната квадрантна оценка на специализираната техника е разработена точкова система.
- Въвежда образователни и технически нива в педагогическата практика, а това усъвършенства системата за управление в синхронното плуване като изучавана в училище спортна дисциплина.

Намирам, че направените в края на доктората изводи (стр.253), препоръки (стр.255) и изведените приноси (стр. 254 – теоретични приноси и стр. 255 – научноприложни приноси) са реалистични и добре структурирани от докторанта. Може би биха могли да се изведат още приноси, но идва и опасението за изпадане в дребнавост и излишно детайлизиране.

Представени са 9 публикации – автореферат, две монографии, една студия, една статия и 5 електронни издания на учебник, ръководство и методически указания по синхронно плуване.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд, както основните теоретико-методични и приложни приноси. Съответства на осъщественото изследване.

Лични впечатления

С доц. Бистра Димитрова често сме се засичали в комисии - държавни изпитни уроци в училище. Винаги коректна, наблюдателна, с богат опит в училищната практика, взискателна към студентите.

Заклучение

Стойността на научната разработка е висока, поради което убедено и мотивирано заявявам, че предложеният ми за рецензиране докторат отговаря на законовите изисквания за присъждане на научната степен „Доктор на науките“. Въз основа на това **препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъди на доц. Бистра Георгиева Димитрова, доктор, научната степен „Доктор на науките“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура).**

София, 27.11. 2017 г.

Рецензент:

Доц. Боянка Пенева, ДН